

تفاوت دید و علم مرحوم کرمانی اع با سایر حکما

مرحوم محمد کریم خان کرمانی اع در مقدمه کتاب حقائق الطب، فرق میان دید و علم خود نسبت به سایر علما و حکما را بیان میکنند و آن را به تفاوت در خود علوم و تاثیر آن در نفس توضیح میدهند.

تفاوت در علم در این است که سایر علما و حکما از پایین به مسائل و اشیاء نگاه میکنند و فقط خود اشیاء را به وسیله صور عرضی و آثاری که از آن پدیدار است میبینند. لذا حقایق اشیاء از ایشان پوشیده بوده و نظریاتشان آمیخته با اشتباه و اعتراض و رد میشود چرا که این نوع دید نسبی و قابل سهو و تغییر بوده و هر شخصی نسبت به موقعیت خود میتواند دید دیگری داشته باشد. مرحوم کرمانی ایشان را به بیراهه رفتن کوری در بیابان تشبیه میکند.

اما دید مرحوم کرمانی اع بنا به ادعای خود و اعتراف خواننده پس از غور در علوم ایشان، دیدی از بالا و الهی است. و اشیاء را همانگونه که واقعا هستند میبینند قبل از اینکه اعراضی را اکتساب کنند و موجب آلودگی و آمیزش با غیر شوند. لذا اختلافی بین علوم ایشان دیده نمیشود و موارد ضد و نقیض که در علوم دیگران بسیار است دیده نمیشود چرا که در حقیقتی که خداوند ایجاد کرده اختلافی نیست.

و تفاوت دیگری که علوم ایشان با سایر علما و حکما دارد همانطور که ذکر شد در تاثیر آن در نفس است. یعنی علوم سایرین باعث غفلت از خداوند میشود و تداوم همین امر است که موجب نظریاتی شده که برای وجود اشیاء استقلال قائل شده اند مانند دانشمندان امروزی که اکثرا آتئیست شده و طبیعت گرا شده اند. و این نوع علوم است که علما را از شریعت دور کرده و پرهیزگاری در میان ایشان دیده نمیشود.

اما مرحوم کرمانی اع در خصوص علوم خودشان میفرمایند:

“علمنا هذا يدعو الى الخوف عن الله سبحانه و مشاهدة انواره و مراقبة فيوضاته و امداده و يورث الانزجار عن المعاصي و السيئات المهلكة للنفوس فان بعلمنا هذا يعرف المضار من المصالح و يشاهد ضرر الضار و نفع النافع بعينه”

علم ما به سوی ترس از خدای سبحان و مشاهده انوار او و فیوضاتش و امداد او دعوت می نماید و بیزاری از گناهان هلاک کننده برای نفس را در پی دارد. و با علم ما ضررها از مصالح شناخته میشود و ضرر ضرر دهنده و نفع نفع دهنده به عینه مشاهده میشود.